

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV / 364 -0 / 2019	
Érkezett: 2019 FEBR 26.	
Példány: 3	Kezelőiroda:
Melléklet: 3x9+6 db	clu

DL 1426 015 526 8430

A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján

1146 Budapest, Hungária krt. 179-187.

Budapesti Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság Közigazgatási Szakág	
Érk.: 2019 -02- 19	W
Érk. módja: <u>postán</u> / gyűjtőládába / személyesen / faxon / e-mailen	
Példány: 1	Melléklet: 8
Ügyszám: FK 28016 / 2016 / 35	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg Kúria által hozott Kfv.VI.37.216/2018/8. számú felülvizsgálati ítélet alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azt semmisítse meg.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

ad 1.

Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

ad 1.a)

A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

1993. október 19. Jegyzőkönyv a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőségtől: Környezetszennyezés vizsgálása során a hatóság feltárta, hogy 1993. aug. 30. napján

olajkifolyás történt (kb. 50.000 l) az indítványozó tulajdonában lévő ingatlanon, a [REDACTED] Kft. által bérelt olajtartályoknál.

2012. július 11. Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség (KDVKF) határozata. [REDACTED]
[REDACTED] területén feltárt környezetszennyezés vizsgálata” dokumentáció alapján felszín alatti víz és földtani közeg tekintetében egyetemlegesen részletes tényfeltárás végzésére kötelezi.

2014. február 13. KDVKF határozata. A KDVKF kármentesítési monitoring terv és beavatkozási terv készítésre egyetemlegesen kötelezi a [REDACTED] i
[REDACTED] által készített dokumentációk alapján.

2014. március 17. [REDACTED] fellebbezése a KDVKF-nek. [REDACTED] nem fogadja el az egyetemleges felelősségről szóló döntést. [REDACTED] elismerte a szennyezés tényét és 1998-ig kármentesítést is folytatott, amelybe a [REDACTED]-t nem vonták be. A [REDACTED] hasznosítaná a területet, de a szennyezés miatt nem tudja. Bevételtől esik el. A szennyezés emberi mulasztás következménye, felelősség a [REDACTED] terheli.

2014. május 20. Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség (OKTF) másodfokú határozata. Elsőfokú határozatot megváltoztatja. A beavatkozási tervet és a kármentesítési monitoring tervet a határozat jogerőre emelkedésétől számított 3 hónapon belül kell benyújtani. Vízjogi létesítési engedély iránti kérelmet kell benyújtani. A Felügyelőség 2012. júl. 11. napján kelt határozatában egyetemlegesen részletes tényfeltárás végzésére kötelezte a [REDACTED] és a [REDACTED] végrehajtotta a tényfeltárást és a Felügyelőség részére benyújtotta. A [REDACTED] a kármentesítés kezdeti, tényfeltárás szakaszában nem vitatta a felelősségét. [REDACTED] alaptalanul hivatkozik a kármentesítés beavatkozási fázisában, hogy felelősség nem őt terheli, mert a tényállás ezen kérdése már jogerősen megállapításra került. [REDACTED] nem bizonyította az ellenkezőjét (nem csatolt szerződést, egyéb felelősség rendezést rögzítő dokumentumot).

2015. március 30. KDVKF KTF:2177-7/2015. számú határozata. KDVKF kötelezi a [REDACTED]-t és a [REDACTED]-t, mint egyetemleges kötelezetteket beavatkozás (kármentesítés) és beavatkozás alatti kármentesítési monitoring elvégzésére.

2015. április 30. [REDACTED] fellebbezése. Egyetemleges felelősség miatt.

2015. május 11. OKTF OKTF-KP/8234-3/2015. számú másodfokú határozata. Elsőfokú határozatot megváltoztatja. Beavatkozást folyamatosan dokumentálni kell. Az első féléves jelentést 6 hónapon belül be kell nyújtani. Záró dokumentációt kell készíteni. Hulladék nyilvántartás. FAVI-MIR-K adatlapokat be kell nyújtani. A fellebbezésben a [REDACTED] új tény, információt nem mutatott be ezért továbbra is egyetemlegesen felelnek.

2015. június 18. [REDACTED] keresete a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. Az első és másodfokú határozat hatályon kívül helyezését és a határozat végrehajtásának felfüggesztését kéri.

2016. január 28. Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (BKBM Bíróság) 7.K.27.733/2015/16. számú ítélete. Bíróság a felperes keresetét elutasítja. A felperes nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani az eljárás során, hogy a felelősség nem őt terheli. Tanú meghallgatását szükségtelennek tartotta és elutasította.

2016. április 6. [REDACTED] felülvizsgálati kérelme. Kéri az ítélet és a vonatkozó határozat hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárásra kötelezését.

2016. szeptember 7. Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.363/2016/6. számú végzése. Ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezi. [REDACTED] értesíteni kell. Korábbi határozatokat be kell szerezni. Felelősség bizonyítását vizsgálnia és döntését indokolnia kell a bíróságnak.

2017. december 12. Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (BKBM Bíróság) 7.K.28.016/2016/29. számú ítélete. Bíróság a felperes keresetét elutasítja. A felperes nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani az eljárás során, hogy a felelősség nem őt terheli. Tanú meghallgatását szükségtelennek tartotta és elutasította.

2018. február 8. [REDACTED] felülvizsgálati kérelme. Kéri az ítélet és a vonatkozó határozat hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárásra kötelezését.

2018. április 12. [REDACTED] előkészítő irata. Hivatkozik a bírói gyakorlatra, miszerint a felelősség kérdésében nem lehet később eltérően dönteni.

2018. október 3. Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.216/2018/8. számú ítélete. A BKBM Bíróság ítéletét hatályában fenntartja.

ad 1.b)

A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeket már kimerítette akkor, amikor a Kúriához fordult a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével szemben. Jelenleg az ügyben nincs folyamatban felülvizsgálati eljárás a Kúria előtt, illetve az indítványozó nem kezdeményezett perújítást az ügyben.

ad 1.c)

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírói döntés postai úton történő kézbesítésére 2018. december 17-én került sor. A kézbesítés az indítványozó jogi képviselőjének címére történt. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő (az alkotmányjogi panasz benyújtására alapjául szolgáló bírói döntés közlésétől számított 60 nap) megtartásra került, mivel a határidő lejárt 2019. február 15.

ad 1.d)

Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az alkotmányjogi panaszban támadott kúriai ítélet az alkotmányjogi panaszt benyújtó jogi személy jogait vagy érdekeit érinti. Az indítványozó a megelőző közigazgatási eljárásokban kötelezett volt, illetve a megelőző bírósági eljárásokban pedig a felperes perbeli szerepében járt el. A kúriai ítélet hatályában fenntart egy olyan közigazgatási és munkaügyi bírósági ítéletet, amelynek alapján az indítványozó a csatolt költségbeclés alapján kb. 160.000.000 Ft költség fedezésére lesz köteles. Mindezek alapján álláspontunk szerint az indítványozó konkrét érintettsége igazolt.

ad 1.e)

Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az indítványozó álláspontja szerint az Abtv. 29. §-ában foglalt mindkét feltétel teljesül, az alábbiak szerint:

i) az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta

Amint azt az indítványozó alább kifejti, álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogának a Kúria ítélete általi megsértése érdemben befolyásolta azt, hogy a Kúria döntése a közigazgatási bíróság ítéletének hatályban való fenntartását eredményezte. Az indítványozó szerint az alábbi alapjogai sérültek a Kúria támadott ítélete révén:

- a környezetben okozott kár iránti felelősség jogszerű megállapításához való jog
- a tisztességes eljáráshoz való jog

- a jogorvoslathoz való jog

Ezen alapjogok sérelme miatt állapította meg a Kúria, hogy az indítványozó felelős a kialakult környezeti károsodásért, illetve ezen jogok megsértésének elmaradása eltérő ítéletet eredményezett volna, amelynek következtében a bírói döntés érdemben tért volna el a mostani ítélettől.

ii) a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az indítványozó álláspontja szerint alapvető alkotmányos jelentőségű kérdés, hogy a nemzetközi környezetvédelmi politikában, majd a nemzetközi környezetvédelmi jogban kialakult, a Szennyező Fizet Elv (*Polluter Pays Principle*), amely az Alaptörvényben is rögzítésre került, milyen módon és milyen alkotmányos garanciák mellett érvényesül. Az alapul fekvő ügyben hozott ítéletek, különös tekintettel a Kúria támadott ítéletére, közvetlenül az Alaptörvény XXI. cikkének (2) bekezdésén alapul, közvetlenül azt hajtja végre, annak hatályosulását jelenti. Tulajdonképpen ezen az ügyön keresztül érhető tetten az alapjogi bíráskodás, az Alaptörvény rendelkezéseinek megjelenése a tényleges joggyakorlatban. Emiatt nem közömbös, hogy milyen ítéleteket hoznak a magyar bíróságok a hivatkozott kérdésben, így álláspontunk szerint az alapul fekvő kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű.

ad 2.

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

ad 2.a)

Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

Az indítványozó szerint a Kúria támadott ítélete az alábbi Alaptörvényi rendelkezéseket sértette meg:

B) cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

C) cikk

(1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.

R) cikk

(1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

XXI. cikk

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint - helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

ad 2.b)

A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

Az indítványozó szerint a támadott kúriai ítélet alábbi pontjai hoznak létre alaptörvényellenességet, és ezért megsemmisítése az alábbi okokból indokolt:

Bizonyítási teher, bizonyítási eljárás

A Kúria ítélete az alábbi kitételeket tartalmazza:

[29] A felperes az ingatlan tényleges használójaként a Kft.-t nevezte meg, a mentesüléshez azonban szükséges az is, hogy kétséget kizáróan bizonyítsa a felelősség nem őt terheli. A bizonyítás terhét a Kvt. 102. § (2) bekezdése egyértelműen a tulajdonoshoz, jelen esetben a

felpereshez telepíti. A bizonyítási kötelezettségének a felperes elsődlegesen a közigazgatási eljárás során tehet eleget. A közigazgatási hatóságnak a tényállást határozatában meg kell állapítania, de a felperes kimentési kötelezettsége körében bizonyítás nem terheli.

Súlyosan téves a Kúria azon álláspontja, hogy egy közigazgatási eljárásban csak vagy elsődlegesen a közigazgatási ügyszakban van lehetőség bizonyításra. A közigazgatási per során – mind a korábban hatályos Pp., mind a ma hatályos Kp. szerint – van helye bizonyításnak, így akár a meghozott határozat eljárási jogi vagy anyagi jogi jogszabálysértésére hivatkozással, de a határozat alapjául szolgáló tények feltárásának hiányosságára való hivatkozással is. A Kúria azáltal, hogy ítéletével helyben hagyta a közigazgatási bíróság azon álláspontját, hogy a közigazgatási perben korlátozottan van csak helye bizonyításnak, mivel annak elsődleges helyes a közigazgatási ügyszak, megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését (a jogállamiság követelményét), a C) cikk (1) bekezdését (a hatalommegosztás elvét) és az R) cikk (1) és (2) bekezdését (a jogszabályok primátusának elvét). Különösen igaz ez a hatalommegosztás elvének megsértésére, mivel az a felfogás, miszerint a Kúria (és a közigazgatási bíróság) eljárásában csak másodlagosan van helye bizonyításnak, gyakorlatilag a bíróságok azon státuszát gyengíti, ami abból fakad, hogy a bíróságok a közigazgatási független ellenőrei, a közigazgatási eljárások és határozatok jogszerűségének alkotmányosan független, a hatalommegosztás miatt nem befolyásolható biztosítói. A Kúria ezen értelmezésével nem kevesebbet állít, mint hogy a bíróságok számára korlátozottan áll rendelkezésre a bizonyítás, amikor egy fél közigazgatási határozatot támad, mert a bizonyításra „elsődlegesen” már sor került a közigazgatási ügyszakban. Ez rokon azzal a felfogással, miszerint a közigazgatási szakban már bizonyított tények vita tárgyává már nem tehetők. Ez azonban nem vitásan jogsértő, sőt, alaptörvényellenes.

A Kúria ítéletében kifejti továbbá, miszerint

- [32] A felülvizsgálati bíróság egyetért az elsőfokú bírósággal abban, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási iratokból nem lehetett megállapítani a szennyezés bekövetkezésének pontos idejét, annak kiterjedtségét és a bekövetkezés pontos menetét. A bíróság jogszerűen mellőzte a [REDACTED] ügyvezetőjének tanúkénti meghallgatására irányuló bizonyítási indítvány teljesítését, mert az származó adatok – a közigazgatási irattal szemben – nem tudták volna bizonyítani a felperesi felelősség hiányát.

Az indítványozó szerint a Kúria a támadott ítéletének ezen rendelkezésével megtagadta az indítványozótól azt a jogot, hogy perbeli álláspontját bizonyítsa. Természetesen az indítványozó is tudatában van annak, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételére már nincs lehetőség. Mindazonáltal az indítványozó tanúbizonyítási indítványát már az elsőfokon eljáró bíróság is elutasította, majd ezt követően meghozta a keresetet elutasító ítéletét, illetve a Kúria pedig az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartó ítéletét. Mindezek együttesen megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel a Kúria nem tette lehetővé, hogy az indítványozó a jogait tisztességes eljárásban bírálja el. Tette ezt a Kúria azáltal, hogy hatályában fenntartotta az elsőfokú ítéletet. A Kúria eljárás megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését is, mivel valójában elvonta az indítványozó érdemi

jogorvoslati jogát azáltal, hogy nem észlelte az elsőfokú ítélet súlyos eljárási jogszabálysértését és nem hatályon kívül helyezte azt, hanem hatályában fenntartotta azt.

Ezen felül a Kúria hozzájárult egy olyan jogsértő közigazgatási bírósági ítélet hatályban való fenntartásához, ami ellentétes volt a Pp. 339. § (1) és (3) bekezdéseivel, és ezáltal megint csak megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és (7) bekezdését.

A Pp. megfogalmazása egyértelmű az idézett bekezdésében, miszerint

Ha törvény ettől eltérően nem rendelkezik, a bíróság - az ügy érdemére ki nem ható eljárási szabály megsértésének kivételével - a jogszabálysértő közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezi, és szükség esetén a közigazgatási határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi.

Az eljáró elsőfokú bíróság annak ellenére, hogy tulajdonképpen az alperes közigazgatási szerv határozatának jogszabálysértő jellegét megállapította, elmulasztotta levonni abból a következtetést és azt hatályon kívül helyezni. A közigazgatási perben az alperesi határozat egyik sarkalatos pontja volt az az érvelés, miszerint az indítványozó fellebbezése azért megalapozatlan, mert egy, a határozat meghozatalát megelőző eljárásban az indítványozó nem vitatta felelősségét. A perben eljáró Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével ez az érvelés dőlt meg, nem kis mértékben a Kúria Kfv.VI.37.363/2016/6. számú végzésének azon felhívására, miszerint

„a Kúria álláspontja szerint is vizsgálnia kell a bíróságnak, tehát az iratok beszerzését követően elsődlegesen azt kell eldöntetnie, hogy a két említett határozat nyomán a felelősség véglegesen rögzült-e.”

Ahogy a korábban támadott elsőfokú ítélet fogalmazott (4. oldal 4. bekezdés első mondat):

„Mindezekből adódóan a bíróságnak az volt az álláspontja, hogy a csatolt KTVF:7411-8/2012. számú részletes tényfeltárás elvégzésére egyetemlegesen kötelező határozat a felelősség kérdését nem döntötte el, tekintettel arra, hogy annak a közigazgatási eljárásnak a tárgya a tényfeltárásra kötelezéssel kapcsolatos volt, én érintette és nem egyezett meg a jelen per tárgyát képező beavatkozás elvégzésére és beavatkozás alatti kármentesítés monitoring végzésével kapcsolatos eljárás tárgyával.”

Ilyen körülmények között azonban, amikor a bíróság észlelte, hogy az általa felülvizsgált közigazgatási határozat egyik lényeges eleme megdőlt, nem volt más választása, mint hatályon kívül helyezni a határozatot és ítélete indokolásában arra utasítani az alperest, hogy vizsgálja felül egy megismételt eljárásban a jogi álláspontját. Amennyiben ez nem történt meg, úgy az indítványozó álláspontja szerint könnyű belátni, hogy a meghozott ítélet jogszabálysértő volt. Az pedig, hogy a Kúria számára ez nem képezett hatályon kívül helyezési indokot, alaptörvényellenes helyzetet hozott létre. Egy olyan ítélet ugyanis, amely hatályában fenntart egy olyan másodfokú közigazgatási határozatot, amelynek indokolása nemcsak az indítványozó érvelése, de a bíróság ítélete (elsőfokú ítélet 4. oldal 4. bekezdés első mondat) szerint is téves és megalapozatlan, nem lehet jogszerű. A bíróság nem mérlegelhetette azt, hogy milyen ítéleti rendelkezést hoz akkor, amikor megállapítja a felülvizsgált közigazgatási határozat jogsértő jellegét. Amennyiben annak akár a rendelkező részében, akár az indokolásában megalapozatlan, téves, jogsértő rendelkezést vagy indokolást talál, a Pp. 339. § alapján köteles lett volna azt hatályon kívül helyezni.

Ide tartozik, hogy az elsőfokú bíróság és a Kúria is megsértette a tisztességes eljárás alaptörvényi rendelkezéseit, amikor meggátolta az indítványozót bizonyítási eljárás lefolytatásában. Súlyosan jogellenes volt (a Pp. 206. § (1) bekezdését sértő) az, hogy az elsőfokú bíróság nem volt hajlandó meghallgatni az indítványozó által megidézni kért és a tárgyalásra előállított tanút (elsőfokú ítélet 6. oldal 3. bekezdés, kúriai ítélet 32. pont). Épp az a nyilatkozat, amiben a tanú az indítványozó által felhasznált anyagokra tudott volna nyilatkozni, igazolta volna, hogy az indítványozó nem végzett fűtőolajtárolást a területen, ergo nem is okozhatta az annak kiömlése miatt bekövetkezett környezetszennyezést.

Ahogy az Alkotmánybíróság fogalmaz 24/2018. (XII. 28.) AB határozatában:

[18] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás joga nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki kérelemmel fordulhat a bírósághoz, és ezzel megindíthatja a bírósági eljárást, ha valamely joga vagy kötelezettsége vitássá válik, hanem hogy a jogvitát a bíróság érdemben bírálja el, és arról érdemben, végrehajtható határozatával, végérvényesen döntsön {3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [35]}. A 36/2014. (XII. 18.) AB határozat ezzel összefüggésben visszautalt az 59/1993. (XI. 29.) AB határozatra is, miszerint „[a] bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, »elszenvedői« a bírósági eljárásnak. Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelezségeiket elbírálja (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt), és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére.” {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [92]}.

Végül a Kúria súlyosan megsértette az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdését, amely szerint

Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint - helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

Ez a szakasz egyértelműen az okozó felelősségét állapítja meg, azonban az alapul fekvő perekben az indítványozó bizonyította, hogy okozói felelősség a szennyezésért nem terheli.

Amennyiben a Kúria hozzájárult egy olyan ítélet hatályában való fenntartásához, amelynek alapján egy szennyezést nem okozó jogi személy felelősségének megállapítására került sor, úgy egyúttal a Kúria megsértette az Alaptörvény 28. cikkét is, amely szerint

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A Kúria az alábbiak szerint ítélte a támadott ítéletében:

[30] A Kvt. 102. § (2) bekezdése nem azt írja elő, hogy a tulajdonosnak azt kell bizonyítania, hogy a szennyezést az ingatlan tényleges használója okozta, hanem azt, miszerint a felelősség nem őt terheli. Ugyanakkor a nemleges bizonyítás legkézenfekvőbb módja, ha a tulajdonos az általa használatnak megnevezett személy környezetszennyező magatartását bizonyítja.

[31] Az alperes határozatában rögzítette, hogy a talajszennyezés pakurát is tartalmazott, mely a felperes tevékenységére utal. Az alperes a 2012-ben végzett tényfeltárás eredményét ismertetve rögzítette, hogy a szennyezés a tartályokban tárolt pakura, majd gázolaj anyagoktól eredeztethető. Az ügy irataiból megállapíthatóan a Kft. a tartályokban fűtő- illetve tüzelő olajat tárolt, pakurát nem, ezért az utóbbi anyagtól származó szennyezés nem köthető a társasághoz. A Kúria nézete szerint a fentiekre figyelemmel a felperes nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a felelősség nem őt terheli.

Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság és a Kúria súlyosan tévesen és jogsértően követelte meg a felperestől, hogy nevezze meg a szennyezés okozóját. Az elsőfokú ítélet több helyütt utal a bíróság ezen megközelítésére, úgy mint:

5. oldal 4. bekezdés

„kétséget kizáróan kell bizonyítani azt, hogy a szennyezést az ingatlan tulajdonosa által megnevezett okozta”

„a felperes az egyetemleges felelősség alóli mentesülés körében nem tudott olyan személyt, illetve gazdasági társaságot megnevezni, aki a szennyezést kétséget kizáróan okozta”

5. oldal 5. bekezdés

„a felperes adós maradt olyan konkrét, az ingatlan használójaként megnevezett Kft. személyéhez egyértelműen köthető tevékenység megjelölésével, amiből kétséget kizáróan azt lehetett volna megállapítani, hogy a környezetszennyezés keletkezésének forrása volt.”

6. oldal 1. bekezdés

„az egyetemleges felelősség alóli mentesülésre vonatkozó szabályt a felperes esetében alkalmazni nem lehetett”

6. oldal 3. bekezdés

„az ingatlannal kapcsolatos szennyezés bekövetkezésének időpontját, annak tényét, illetve folyamatát a felperes a [REDACTED] Kft. tevékenységéhez köthetően nem tudta bizonyítani”

Az elsőfokú bíróság ezen álláspontja azonban súlyosan szembemegy a Környezetvédelmi törvény 102. § tételes szövegével, amely csak azt kívánja meg az ingatlantulajdonostól a felelősség alóli mentesüléshez, hogy igazolja: a felelősség nem őt terheli.

Megfogalmazásából eredően – a legalapvetőbb nyelvtani értelmezés miatt is – ez csak és kizárólag annyit jelent, hogy az ingatlantulajdonos igazolja, hogy nem ő volt az, akinek a tevékenysége a szennyezést okozta. Ez kvázi egy nemleges bizonyítás, egy kimentési klauzula. Nem kívánja meg tehát a jog, hogy az ingatlantulajdonos megnevezze, hogy ki okozta a szennyezést, még kevésbé azt, hogy pontosan mikor, mivel, hogyan, stb. Mindaz, amit a bíróság az indítványozótól kért számon és az indítványozó terhére számított be ítélete meghozatalakor, ellentétes a Környezetvédelmi törvény szövegével.

A polgári jog szerint egy ingatlantulajdonos, aki bérbe adta az ingatlanát egy tevékenység végzésére, nem köteles folyamatosan felügyelni a bérlője működését. A legtöbb esetben az ingatlanba sem jut be, és birtoksértést is követne el, ha ellenőrizni akarná vagy megzavarná a bérlő tevékenységeit. Amit egy bekövetkezett környezetszennyezés esetén egy bérbeadó

ingatlan tulajdonos (a felperes) reálsan tehet, az az, hogy megnevezi, hogy ki volt az adott időpontban az ingatlan tényleges birtokosa, használója, illetve igazolja, hogy ő maga, a tulajdonos végzett-e olyan tevékenységet, amiből a szennyezés származhat. Ennél többet reálsan nem lehet elvárni az ingatlan tulajdonostól, és ennél többet a Környezetvédelmi törvény 102. § sem követel meg a felelősség alóli mentesüléshez.

Az indítványozó aggálytalanul nevezte meg azt a gazdálkodó szervezetet, a [REDACTED] Kft.-t, aki az olajelfolyás időpontjában az ingatlant és annak berendezéseit bérleti jogviszony alapján használta. Az sem volt vitás a perekben, hogy ez alatt az idő alatt az indítványozó ugyanezt az ingatlant és ugyanezeket a berendezéseket fűtőolaj tárolására nem használta. A tényleges használó megnevezése tehát megtörtént.

Továbbmenve, a Környezetvédelmi törvény szerinti felelősség alóli mentesüléshez (a felelősség nem őt terheli) az indítványozó szerint két, egymással akár vagylagos, akár együttes viszonyban álló további feltételre van szükség: az indítványozó TÉNYLEGESEN nem végzett esetleges környezetszennyezésre vezető tevékenységet, illetve JOGILAG nem felelős a bekövetkezett szennyezésért. Bármelyik eset fordul elő, a felelősség nem az indítványozót terheli. Nem terheli sem akkor, ha nem végzett szennyezést okozó tevékenységet, sem akkor, ha – feltéve, de meg nem engedve – végzett olyat, viszont a felelősséget valaki más átvállalta. Mindkét eset előfordulhat önállóan is, de együttesen is.

A jelen perbeli esetben együttesen fordul elő, azaz az indítványozó nem végzett szennyező tevékenységet és az esetleges károkért a felelősséget a [REDACTED] Kft. pedig átvállalta.

TÉNYLEGESEN az indítványozó nem végzett olajtárolást a területen. Az olajtárolásra alkalmas tartályok az indítványozó tulajdonát képezték, de azokban fűtőolajat nem tárolt. Pont azért tudta az indítványozó bérbe adni [REDACTED] Kft.-nek a tartályokat, mert maga ott ilyen tevékenységet nem végzett, ezek szabad infrastrukturális kapacitásként voltak jelen az indítványozó ingatlanán.

Fontos hangsúlyozni, hogy maga az ingatlan tulajdonlás nem felelősség keletkeztető jogi tény. Amennyiben valakinek ingatlan tulajdona van, de azon nem okoznak környezetszennyezést, az önmagában semmilyen felelősségi alakzatot nem keletkeztet. A felelősség kérdésének felvetéséhez kell egy olyan esemény, amely egyáltalán felveti a kérdést. Ez az adott esetben a fűtőolaj elfolyása volt, ami praktikusán kizárólag a [REDACTED] Kft. tevékenységéhez köthető, hiszen az indítványozó a területen semmilyen tevékenységet nem végzett. Ezt egyébként a 2014. évi elsőfokú közigazgatási határozat is így tartalmazta a tények leírásakor: „a [REDACTED] Kft. fűtőolajtárolása során kb. 50.000 köbméter fűtőolaj ömlött ki”.

JOGILAG pedig azért nem tehető felelőssé az indítványozó, mert feltéve bár, de nem megengedve, hogy az indítványozónak is betudjuk azt az olajelfolyást, ami aztán környezetszennyezést eredményezett, a felek (az indítványozó és a [REDACTED] Kft.) az egymás közötti jogviszonyban úgy állapodtak meg, hogy a felelősséget az ilyen eseményekért a [REDACTED] Kft. vállalja magára. Az 1993. július 1. napján az indítványozó és a [REDACTED] Kft. között kötött Bérleti szerződés 5. és 11. pontjai egyértelműen a [REDACTED] Kft. felelősségévé teszik azt, ha bármilyen környezeti káresemény bekövetkezik. Az indítványozó és a [REDACTED] Kft. között 1998. május 12. napján készült Emlékeztető pedig a „[REDACTED] Kft. által vállalt kötelezettségek” felsorolása között az alábbiakat is említi: „kárelhárítás napi teendőinek intézése miatt 1 fő a [REDACTED] tól elhelyezésre kerül a telepen”.

Mindezek alapján könnyű belátni, hogy az indítványozó JOGILAG sem volt felelős a bekövetkezett környezetszennyezésért, ergo a bíróság és a Kúria ítélete, amely nem helyezte hatályon kívül az ezzel ellentétes rendelkezést tartalmazó közigazgatási határozatot, jogszabálysértő, illetve ezen túlmenően alaptörvényellenes.

Az Alkotmánybíróság 23/2018. (XII. 28.) AB határozata szerint

[25] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettséggént írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat elsősorban azok céljával összhangban értelmezzék. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell a jogszabály céljának érvényesülését, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat elsősorban arra tekintettel kell értelmeznie. A Kúria ezzel szemben nem látott indokot az Alaptörvény 28. cikkének alkalmazására, alaptörvénybeli kötelezettsége ellenére nem vette figyelembe a jogszabály célját.

[26] Az Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírói eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek.

[28] „[a] bírói függetlenségnek nem korlátozza, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel (Indokolás [23]).”

[30] Az Alkotmánybíróság kiemeli azt is, hogy pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját elsősorban kell figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírói mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.

Mindebből az következik, hogy az a kúriai ítélet, amely nem tartja be a vonatkozó jogszabályokat, amely szembe megy a tétes jog által előírt követelményeken (jelen esetben egy felelős megállapításának kérdésében), amely a jogszabály céljával (a tényleges okozó felelőssé tétele) ellentétes következtetésre jut, és amely ezáltal megsérti az Alaptörvénynek szintén az okozó felelősségét középpontba helyező rendelkezését, egyfelől megsérti a

vonatkozó specifikus alaptörvényi rendelkezést, másfelől megsérti a tisztességes eljárás követelményét is.

Mindezen indokok alapján álláspontunk szerint a kúriai ítélet megsemmisítése indokolt.

ad 3.

Egyéb nyilatkozatok és melléletek

ad 3.a)

Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Az indítványozó nem kezdeményezte a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

ad 3.b)

Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet)

Az ügyvédi meghatalmazások a jelen alkotmányjogi panaszhoz melléleteként csatolásra kerültek.

ad 3.c)

Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról (Melléklet)

Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg úgy nyilatkozik, hogy a személyes adatai (neve) közzétételéhez nem járul hozzá.

ad 3.d)

Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Melléletek)

A jelen alkotmányjogi panaszhoz az alábbi melléleteket nyújtjuk be fénymásolatban:

- A/1: a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.28.016/2016/29. számú jogerős elsőfokú ítélete
- A/2: a [REDACTED] Kft. felülvizsgálati kérelme

- A/3: a [REDACTED] Kft. előkészítő irata
- A/4: a Kúria Kfv.VI.37.216/2018/8. számú felülvizsgálati ítélete
- A/5: az ügy tényvázlata 1993 és 2017 között történt eseményekről
- A/6: költségbecslés a műszaki beavatkozásról
- A/7: ügyvédi meghatalmazás a korábbi ügyvédi törvény alapján
- A/8: ügyvédi meghatalmazás a jelenleg hatályos ügyvédi törvény alapján

Kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy alkotmányjogi panaszunknak helyt adni szíveskedjék.

Tisztelettel,

Kelt: Budapest, 2019. február 15.

dr. Kiss N. Csaba ügyvéd
környezetvédelmi szakjogász

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] ügyvezető igazgató

Jogi képviselő:

dr. Kiss N. Csaba ügyvéd

[REDACTED]